

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 19/2006 vp

Hallituksen esitys laiksi arvonnalisäverolain 85 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 15 päivänä syyskuuta 2006 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi arvonnalisäverolain 85 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 119/2006 vp).

Toimenpidealoite

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä seuraavan aloitteen:

— TPA 15/2006 vp — Sari Essayah /kd:
Sosiaalisten yritysten sisällyttäminen alv-
kokeiluun (läh. 23.03.2006)

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Marja Hokkanen, valtiovarainministeriö
- ylitarkastaja Soili Sinisalo, Verohallitus
- veroasiantuntija Mika Jokinen, Elinkeinoelämän keskusliitto
- johtaja Timo Sipilä, Maa- ja metsätaloustuotajain Keskusliitto MTK ry
- toiminnanjohtaja Arja Laurila, Suomen Hiusyrittäjät ry
- erityisasiantuntija Annika Suorto, Suomen Kuntaliitto
- veroasiantuntija Leena Romppainen, Suomen Yrittäjät ry
- lakiasiain johtaja Vesa Korpela, Veronmaksajain Keskusliitto ry.

Keskuskauppakamari on antanut asiassa kirjallisen lausunnon. Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry on ilmoittanut, ettei sillä ole huomauttamista asiaan.

HALLITUKSEN ESITYS JA TOIMENPIDEALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan arvonnalisäverolakia muutettavaksi väliaikaisesti siten, että parturi- ja kampaamopalveluiden sekä pienten korjauspalveluiden arvonnalisäverokanta alennettaisiin 22 prosentista 8 prosenttiin. Pieniin korjauspalve-

luihin luettaisiin polkupyörien, kenkien ja nahkatavaroiden sekä vaatteiden ja liinavaatteiden korjauspalvelut.

Esitys liittyy valtion vuoden 2007 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2007 alusta ja olevan voimassa vuoden 2010 loppuun.

Toimenpidealoite

TPA 15/2006 vp. Toimenpidealoitteessa ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin palvelualalla toimivien sosiaalisten yritysten saamiseksi mukaan alv-kokeiluun.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on toteuttaa ne lainsäädäntömuutokset, jotka aiheutuvat Suomen osallistumisesta eräitä työvaltaisia aloja koskevaan määräaikaiseen arvonlisäverokokeiluun. Suomi on jättänyt kokeiluun osallistumista koskevan hakemuksensa komissiolle viime keväänä, ja yhteisön neuvoston on tarkoitus päättää kokeiluluvan myöntämisestä Suomelle ja muille uusina kokeiluun mukaan tuleville jäsenvaltioille vielä tänä syksynä. Tarkoitus on, että uudet säännökset tulisivat sovellettaviksi ensi vuoden alusta ja että ne olisivat voimassa vuoden 2010 loppuun. Säännösten perusteella parturi- ja kampaamopalveluiden sekä pienten korjauspalveluiden arvonlisäverokanta laskisi kokeilun ajaksi nykyisestä 22 prosentista 8 prosenttiin.

Valtiovarainvaliokunta on puoltanut Suomen osallistumista alennettuja arvonlisäverokantoja koskevaan määräaikaiseen kokeiluun kokeilun jatkamista ja Suomen hakemuksen käsittelyä koskeneiden U-kirjelmien käsittelyn yhteydessä (VaVL 7/2006 vp ja VaVL 30/2006 vp — U 29/2003 vp). Valiokunta on pitänyt lisäksi kokeiluun Suomessa valittuja aloja perusteltuina, koska ne ovat direktiivin K-liitteessä mainituista viidestä valinnaisesta kohdealasta ainoat, jotka eivät ole meillä kotitalousvähennyksen piirissä. Koska kokeilun tarkoituksena on selvittää kohdennetun arvonlisäveron alennuksen vaikutusta työllisyyteen ja harmaaseen talouteen, keskeisten tulosten arviointi on helpompaa silloin, kun samaan palveluun ei kohdistu kahta eri verokannustinta. Lisäksi vaihtoehtoina olleilla

aloilla (yksityisasuntojen uudistaminen ja korjaus, ikkunanpesu ja siivous sekä kodinhoitopalvelut) on ilmennyt palveluiden ylikysyntää ja sen seurauksena työvoimapulaa. Uusi verokannustin heijastuisi siten todennäköisesti suoraan hintatasoon ja alan työntekijöiden palkkoihin, kuten hallituksen esityksessä on todettu. Uuden verokannustimen käyttöönotto vaihtoehtoina olleilla aloilla ei olisi siten perusteltu myöskään työllistämisenäkökulmasta.

Valitut alat täyttävät hyvin myös kokeilulle asetetut edellytykset palveluiden työvaltaisuudesta ja paikallisuudesta sekä niiden tarjoamisesta laajalti suoraan lopullisille kuluttajille. Lisäksi veronalennuksen on arveltu luovan uusia työpaikkoja. Tätä on tutkittu Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) tekemässä selvityksessä. Kokeilun työllisyysvaikutus olisi sen mukaan enimmillään hieman yli 800 henkilötyövuotta. Työvoiman kasvun oletetaan olevan silloin parturi- ja kampaamoalalla noin 8 prosenttia ja korjaamopalvelualalla noin 12 prosenttia. Verotuottojen vähennykseksi on arvioitu vastaavasti bruttomääräisesti 42,6 milj. euroa ja nettomääräisesti veron menetystä kompensoivien säästöjen ja palvelujen lisäyksestä aiheutuvien arvonlisäverotulojen kasvun jälkeen 26,8 miljoonaa euroa.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa ei ole tullut esiin seikkoja, joiden nojalla kokeilun työllisyysvaikutuksia voitaisiin arvioida edellistä täsmällisemmin. Arvonlisäverokannan alentamista kokeiluluontoisestikin on kuitenkin pidetty yrittäjien piirissä tervetulleena uudistuksena; esimerkiksi parturi- ja kampaamoalan palveluiden saattaminen aikanaan kulutusverotuksen piiriin 22 prosentin yleisellä verokannalla merkitsi

alan edustajien mukaan tulotason romahdusta useilla yrittäjillä. Alan keskusjärjestö on tehnyt vastikään päätöksen, jonka mukaan verokannan alennus kehoitetaan siirtämään täysimääräisesti palveluiden hintoihin. Ensi vuosi on nimetty alalla erityiseksi työllistämisvuodeksi, ja liiton on tarkoitus kouluttaa ja ohjata jäsenistönsä toimimaan yhteisen suosituksen mukaisesti. Myös yleisen mielipiteen on arvioitu vaikuttavan samaan suuntaan.

Kokeilun onnistumiseen vaikuttaa osaltaan uusiin säännöksiin liittyvien ohjeiden selkeys ja toimivuus käytännössä. Toisaalta on tärkeä ottaa huomioon kilpailuneutraaliteetin asettamat vaatimukset samoja palveluita tuottavien lähialojen kesken ja rajata alennettu verokanta yksinomaan niihin palveluihin, jotka ovat kokeilussa mukana. Yhtä lailla on tärkeää se, että ohjeet tekevät mahdolliseksi selvän ja käytännössä toimivan rajanvedon niiden palveluiden välillä, joita kokeilussa mukana olevilla aloilla yleisesti tarjotaan.

Siten esimerkiksi kampaamoissa suoritettavat kosmetologipalvelut jäävät yleisen 22 prosentin verokannan piiriin, samoin kaikkinaisen tavaran myynti, kuten hallituksen esityksessä on myös todettu. Valiokunta katsoo kuitenkin, että rajanveto sallii joustavan menettelyn käytännössä siten, että esimerkiksi hiusten ja parran käsittelyn yhteydessä suoritettavat vähäiset muut toimet voidaan verottaa alennetulla verokannalla.

Toimenpidealoite

Valiokunta on päättänyt käsittelemänsä toimenpidealoitteen suhteen kielteiselle kannalle.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

toimenpidealoite TPA 15/2006 vp hylätään.

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Markku Koski /kesk	Pirkko Peltomo /sd
vpj.	Matti Ahde /sd	Virpa Puisto /sd
jäs.	Christina Gestrin /r	Markku Rossi /kesk
	Kyösti Karjula /kesk	Matti Saarinen /sd
	Jari Koskinen /kok	Anni Sinnemäki /vihr
	Pekka Kuosmanen /kok	Irja Tulonen /kok
	Reijo Laitinen /sd	Kari Uotila /vas
	Maija-Liisa Lindqvist /kesk	Jukka Vihriälä /kesk
	Mika Lintilä /kesk	vjäs. Timo Kalli /kesk
	Pekka Nousiainen /kesk	Mikko Kuoppa /vas
	Tuija Nurmi /kok	Maija Perho /kok.

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.

VASTALAUSE

Ehdotimme, että valiokunta ottaisi tässä yhteydessä käsittelyyn Sirnön ym. lakialoitteen LA 80/2006 vp Laki arvonlisäverolain 85 §:n muuttamisesta, mikä olisi tarkoittanut elintarvikkeiden arvonlisäveroprosentin alentamista 17 prosentista 12 prosenttiin. Asian käsittelylle ei sinänsä ollut estettä. Valiokunnan enemmistö hylkäsi tämän ehdotuksen. Siten elintarvikkeiden arvonlisäveron alentamista tässä yhteydessä vastustivat hallituspuolueiden edustajat sekä kokoomuksen ja vihreiden edustajat.

Elintarvikkeiden arvonlisäveron alentamista Sirnön ym. lakialoitteessa perustellaan seuraavasti:

"Ruuan arvonlisäveron alennus on sosiaalisempi ja oikeudenmukaisempi veron kevennys kuin valtiontalouden kannalta samansuuruinen kaikkiiin tuloluokkiin kohdistuva tasaprosenttinen tuloveronkevennys. Ruuan arvonlisäveron alennus hyödyttää pienituloisia selkeästi enemmän kuin tuloveroihin toteutettu 0,44 prosentin kevennys. Mediaanitulon alapuolella elävät pienituloiset hyötyisivät ruuan arvonlisäveron alennuksesta noin 150 miljoonalla eurolla — siis isommalla summalla kuin hallituksen panostus omaan köyhyyspakettiin. Ruuan arvonlisäveron alennuksesta suhteellisesti eniten hyötyisivät pienituloiset lapsiperheet ja erityisesti yksinhuoltajataloudet.

Aikaisemmin on ollut eriäviä käsityksiä siitä, kuinka suuressa määrin ruuan arvonlisäveron kevennys alentaisi hintoja. Mutta Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen ja Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen yhteisen tuoreen tutkimuksen mukaan veronkevennyksestä 80 prosenttia näkyy hintojen alenemisena. Näin ollen hyöty arvonlisäveron kevennyksestä on ihmisten arjen kannalta merkittävä. Lisäksi alennuksesta hyötyisivät kaikki toimijat tuottajasta kuluttajaan.

Siksi tässä aloitteessa esitetään elintarvikkeiden arvonlisäveron alentamista 17 prosentista 12 prosenttiin. Veron alennus laskee tuoreen arvion

mukaan ruuan kuluttajahintoja noin 3,5 prosenttia ja kuluttajahintaindeksiä yhteensä noin 0,5 prosenttia. Kuluttajien reaalitulot ja yksityinen kulutus kasvavat myös noin 0,5 prosenttia.

Tutkimuslaitosten arvion mukaan veronalennuksesta aiheutuisi valtiontaloudelle vuositasolla 470 miljoonan euron verotulojen menetys. Verokertymän kannalta on kuitenkin merkittävää, että arvonlisäveron alennus on omiaan turvaamaan kotimaisen elintarviketuotannon nykyisten työpaikkojen säilymisen. Tutkimuslaitosten arvion mukaan veronalennus myös kasvattaa bruttokansantuotetta ja työllisyyttä noin 0,25 prosentilla. Siksi selvitysten tekijöiden mukaan julkisen sektorin verotulot itse asiassa lisääntyvät tällöin noin 150 miljoonalla eurolla ja ruuan arvonlisäverotuksen nettokustannus on vuositasolla noin 320 miljoonaa euroa. Summa on vähäinen, jos sitä verrataan tällä hallituskaudella toteutettuihin veronalennuksiin. Pelkästään ansiotulojen verotusta on pääministeri Vanhasen hallituskaudella kevennetty runsaalla kahdella miljardilla eurolla, eivätkä nämä alennukset ole helpottaneet kansaneläkeläisten, pitkäaikaistyöttömien, opiskelijoiden ja pienituloisten asemaa. Kuten ei myöskään hallituksen läpi ajama varallisuusverosta luopuminenkaan.

Tässä aloitteessa ehdotetaan veronkevennyksen voimaantuloajankohdaksi 1.6.2007, mikä antaa elintarvikeketjulle mahdollisuuden varautua hinnoittelussa, ohjelmistoissa ja kassapäätöksissä alempaan verokantaan. Esityksemme nettokustannus vuonna 2007 on vain 160 miljoonaa euroa. Esityksen rahoittamista helpottaa myös se, että valtiovarainvaliokunnassa kuultujen asiantuntijoiden mukaan tämän ja ensi vuoden taloudellinen kehitys on odotettua parempi ja vuodeksi 2007 ennakoidut verotulot ylittyvät.

Myös vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetissa pidetään elintarvikkeiden arvonlisäveron kevennämistä aiheellisenä. Samanaikaisesti tämän ehdotuksen kanssa ehdotamme varallisuusveron

ottamista uudelleen käyttöön. Siten Suomen rikkaimmat osallistuisivat yhteiskunnan menojen kattamiseen myös varallisuutensa perusteella."

Edellä olevan perusteella toteamme, että ed. Sirnön ym. lakialoite LA 80/2006 vp Laki

arvonlisäverolain 85 §:n muuttamisesta olisi tullut tässä yhteydessä ottaa käsittelyyn ja sen jälkeen hyväksyä.

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 2006

Kari Uotila /vas

Mikko Kuoppa /vas